

Latvijas Sociālo darbinieku biedrība

Reģ.nr.40008105558

sdbiedriba@gmail.com ; www.socialwork.lv

Latvijas sociālo darbinieku ētikas kodekss

Rīga, 2022. gada 28. maijs

Saturs

1. Ievads.....	3
2. Jēdzienu skaidrojumi.....	4
3. Sociālā darba vērtības.....	5
4. Sociālā darba ētikas principi	7
5. Sociālo darbinieku ētikas standarti.....	10
5.1. Vispārējie ētiskas uzvedības standarti.....	10
5.2. Sociālā darba standarti darbā ar klientiem.....	10
5.3. Sociālā darba standarti attiecībā uz starpinstitutionālo un starpprofesionālo sadarbību.	12
5.4. Sociālā darba standarti sadarbībai ar kolēģiem.....	12
5.5. Standarti attiecībā uz institūciju un attiecībās ar vadību	13
5.6. Standarti attiecībā uz sociālā darbinieka rīcību ar digitālajām tehnoloģijām un sociālajiem medijiem.....	14
5.7. Standarti attiecībā pret profesiju	14
5.8. Ētikas jautājumu risināšana	15

Latvijas sociālo darbinieku ētikas kodekss

Latvijas sociālo darbinieku ētikas kodekss (turpmāk – Ētikas kodekss) ir izstrādāts, pamatojoties uz Starptautiskās Sociālo darbinieku federācijas (*International Federation of Social Workers (IFSW)*) dokumentiem: Globālo sociālā darba definīciju, kas apstiprināta 2014. gadā, un Globālā sociālā darba deklarāciju par ētikas principiem, kas apstiprināta 2018. gadā.

1. Ievads

- 1.1. Ētiskā apziņa jeb spēja atpazīt ētikas vērtības un principus ir jebkuras sociālā darbinieka profesionālās darbības pamatā. No sociālā darbinieka spējas rīkoties ētiski ir atkarīga klientiem piedāvāto pakalpojumu kvalitāte. Ētikas kodekss ir balstīts uz sociālā darbinieka profesijas starptautiski atzīto definīciju, vērtībām un principiem.
- 1.2. Sociālais darbs ir praksē balstīta profesija un akadēmiska disciplīna, kas veicina sociālās pārmaiņas un attīstību, sociālo saliedētību un iespēju radīšanu cilvēka patstāvīgai funkcionēšanai sabiedrībā, pašnoteikšanos un brīvību. Sociālā taisnīguma principi, cilvēktiesības, kolektīva atbildība un cieņa pret dažādību ir sociālā darba centrā. Balstoties sociālā darba teorijās, sociālajās un humanitārajās zinātnēs, un speciālajās zināšanās par cilvēka uzvedību sociālajā vidē, sociālais darbs iesaista cilvēkus un sabiedrības struktūras, lai risinātu dzīves problēmas un izaicinājumus, kā arī veicinātu labklājību. Sociālā darba misija ir dot iespēju visiem cilvēkiem attīstīt viņu potenciālu, bagātināt viņu dzīves un uzlabot sociālo funkcionēšanu. Sociālie darbinieki ir pārmaiņu veicinātāji sabiedrībā.
- 1.3. Sociālajā darbā izmanto dažādas teorijas, pieejas un metodes, kas ir orientētas uz personu un tās sociālo vidi. Sociālā vide ietver dažādas sociālās sistēmas, kurās cilvēki dzīvo, kā arī dabas, ģeogrāfisko vidi, kas būtiski ietekmē cilvēku dzīvi. Sociālā darba prakse notiek situācijā, kurā ir nepieciešamas izmaiņas, neatkarīgi no prakses līmeņa (mikro, mezo, makro). Sociālā darba intervences loks ir plašs un ietver

sociālo darbu ar gadījumu, sociālo darbu ar grupu, sociāli pedagogisko darbu un kopienas sociālo darbu, kā arī sociālo pakalpojumu un sociālo programmu plānošanu un administrēšanu, sociālo grupu vajadzību pētīšanu un izvērtēšanu, iesaistīšanos sociālās un politiskās aktivitātēs, lai ietekmētu sociālo politiku, ekonomisko attīstību un sociālo labklājību, sociālā darba pētījumus, prakses un politikas novērtēšanu.

- 1.4. Ar jēdzienu “klients” sociālajā darbā saprot indivīdus, ģimenes, grupas, organizācijas un kopienas. Sociālie darbinieki īpašu uzmanību pievērš sociāli nelabvēlīgā stāvoklī esošām, sociāli viegli ievainojamām un mazaizsargātām grupām, apspiestiem, diskriminētiem, kā arī trūkumā nonākušiem cilvēkiem.
- 1.5. Ētikas kodekss ir ceļvedis un atbalsts sociālajam darbiniekam ikdienas darbā, kā arī pamats profesionālās situācijas izvērtēšanai, ja sociālā darbinieka rīcība ir novirzījusies no Ētikas kodeksā noteiktajiem principiem. Ētikas kodeksā ir noteikti uzvedības standarti, kuri sociālajam darbiniekam jāievēro attiecībās ar klientiem, kolēģiem, darba devējiem, kā arī ar sabiedrību kopumā. Sociālajam darbiniekam jāievēro visas Ētikas kodeksā ietvertās normas un principi, kas saistīti ar profesionālu iejaukšanos klienta dzīvē.
- 1.6. “Latvijas sociālo darbinieku ētikas kodekss” ir jāpublisko, lai tas sniegtu klientiem, darba devējiem, citu nozaru speciālistiem un sabiedrībai kopumā ieskatu par to, kādai ir jābūt sociālā darba ētikai.

2. Jēdzienu skaidrojumi

- 2.1. **Sabiedrības labklājība** – indivīdu, ģimeņu, mājsaimniecību un kopienu dzīves apstākļi gan materiālā, gan nemateriālā nozīmē (piemēram, izglītība un veselība), kuri tiek nodrošināti, izmantojot preces un ģimenes locekļu, kopienas, brīvprātīgā sektora, tirgus un valsts sniegtos pakalpojumus. Ietver arī iespēju dzīvot kvalitatīvā vidē, fizisko un sociālo drošību, nodarbinātības un pašrealizācijas iespējas un sociālo taisnīgumu.
- 2.2. **Sociālais taisnīgums** – stāvoklis, kurā visām iedzīvotāju grupām un indivīdiem ir nodrošināti vienlīdz godīgi pamattiesību, sociālās drošības un sava potenciāla īstenošanas apstākļi.

- 2.3. **Konfidencialitāte** – informācijas lietošanas princips un statuss, kas nosaka informācijas aprites ierobežojumus, kā arī to, ka attiecīgā informācija nav pieejama vai netiek izpausta trešajām personām bez atbilstoša pilnvarojuma.
- 2.4. **Dzīves kvalitāte** – daudzdimensionāls koncepts, kas ietver visus dzīves aspektus: fizisko labsajūtu, materiālo labklājību, starppersonu attiecības, personīgo attīstību, pašnoteikšanos, emocionālo labsajūtu, sociālo iekļaušanos un tiesības. Dzīves kvalitāte ietver gan objektīvos faktorus, gan indivīda apmierinātības līmeni jautājumos par veselību, nodarbinātību, mājokli, ģimeni, sociālo drošību, brīvību, reliģiskiem uzskatiem un apkārtējo vidi.
- 2.5. **Sociālās vajadzības** – attiecīgajā sabiedrībā vispārpieņemtais un nepieciešamais priekšnoteikumu kopums, lai cilvēks spētu radīt sabiedrisko labumu, realizējot sevi, īstenojot aktīvas un efektīvas sociālās lomas.
- 2.6. **Sociālās problēmas** – nevēlami sociāli apstākļi, procesi vai attieksmes, kas sabiedrībā tiek uztvertas negatīvi, rada negatīvas sekas indivīdiem, sabiedrībai un apkārtējai videi vai apdraud noteiktas sabiedrības vērtības, rada kolektīvās vainas sajūtu par to, ka šie stāvokļi tiek par maz vai netiek vispār risināti. Uzsverot nevēlamo apstākļu praktiskās risināšanas aspektu, sociālā problēma tiek raksturota kā pretruna starp objektīvām vajadzībām un iespējām tās apmierināt, kas prasa sekojošu reakciju un atbilstošu rīcību šīs pretrunas risināšanai.
- 2.7. **Rīcības brīvība** – faktiskā iespēja rīkoties saskaņā ar klienta apsvērumiem un veikt informētu izvēli.
- 2.8. **Institūcija** – jebkura nevalstiskā, privātā, valsts vai pašvaldību organizācija, iestāde un institūcija, kurā strādā sociālie darbinieki. Prakses vieta, kurā strādā sociālais darbinieks.

3. Sociālā darba vērtības

- 3.1. **Kalpošana.** Sociālo darbinieku primārais profesionālais uzdevums ir sniegt palīdzību un atbalstu cilvēkiem, kuri nonākuši grūtībās, galvenokārt vēršot uzmanību sociālā taisnīguma vairošanai un sociālo problēmu mazināšanai. Sniedzot sociālos pakalpojumus, sociālais darbinieks ievēro neitralitāti neatkarīgi no klienta etniskās piederības, kultūras, reliģijas, sociālekonomiskā statusa vai pat noziedzīgas, amorālas uzvedības vēstures, izmantojot savas zināšanas un prasmes, palīdzot klientam tādās

sarežģītās sociālās problēmās kā atkarības, bērnu ļaunprātīga izmantošana, vardarbība, bezdarbs un resursu trūkums.

3.2. Sociālais taisnīgums. Sociālais taisnīgums raksturo sabiedrību, kurā pret visiem izturas godīgi. Sociālo darbinieku pienākums ir veicināt sabiedrības kopumā un indivīdu sociālā taisnīguma ievērošanu. Sociālie darbinieki ikdienas darbā apņēmīgi tiecas novērst tādas sociālās netaisnības kā diskriminācija, nabadzība, bezdarbs, apspiešana, iespēju trūkums un sociālā atstumtība. Sociālais darbs ieņem stingras pozīcijas sociālā taisnīguma jautājumos un šajā ziņā noteikti ir politisks. Sociālie darbinieki visā savā praksē veicina vienlīdzību, cieņu, godīgumu un iekļaušanu. Viņi sniedz sociālo atbalstu un piedāvā resursus neaizsargātām personām un apspiestajām grupām.

3.3. Cilvēka cieņa. Sociālie darbinieki izturas pret katru cilvēku ar cieņu, ievērojot kultūras un etnisko daudzveidību. Sociālie darbinieki izrāda cieņu pret klientu sadarbības laikā, izvērtējot viņa dzīves situāciju un apstākļus, lai palīdzētu viņam izprast savu situāciju, problēmu un izdarīt izvēli, kā rīkoties. Klienta pašnoteikšanās godāšana parāda vislielāko cieņu pret klientu kā personību, viņa stiprajām pusēm, cieņu un autonomiju. Uzticoties klientu lēmumiem, sociālie darbinieki izrāda viņiem cieņu un atzīst viņu vērtību. Sociālie darbinieki veicina klientu sociāli atbildīgu pašnoteikšanos un cenšas uzlabot klientu spējas un iespējas mazināt vai risināt problēmas. Sociālie darbinieki apzinās savu dubulto atbildību pret klientiem un sabiedrību. Sociālie darbinieki cenšas atrisināt konfliktus starp klientu interesēm un plašākas sabiedrības interesēm sociāli atbildīgi, atbilstoši profesionālajām vērtībām, ētikas principiem un ētikas standartiem.

3.4. Cilvēku attiecību nozīmīgums. Sociālie darbinieki saprot atbalstošo un palīdzošo attiecību nozīmi darbā ar klientiem un realizē tās savā praktiskajā darbībā. Sociālie darbinieki uzklausa klientus, piedāvājot rūpes, atbalstu, empātisku izpratni, patiesumu un beznosacījumu pozitīvu attieksmi. Sociālie darbinieki arī demonstrē “cilvēku attiecību nozīmīgumu” kā profesionālo vērtību, izmantojot ekoloģisko perspektīvu. Sociālie darbinieki uztver klientus viņu sociālās vides kontekstā, attiecībās ar citiem indivīdiem, ģimenes locekļiem, grupām un organizācijām. Ekoloģiskā perspektīva liek sociālajiem darbiniekiem apsvērt problēmas kā starppersonu attiecību, vides un personas mijiedarbības problēmas, nevis tikai individuālas problēmas.

- 3.5. **Integritāte.** Sociālajiem darbiniekiem vienmēr jārīkojas godīgi, uzticami un atbildīgi. Profesionālu sociālo darbinieku standarti šajā ziņā ir augstāki nekā plašākā sabiedrībā, jo viņi strādā ar mazaizsargātu cilvēku grupām, tostarp maziem bērniem, aprūpējamiem senioriem, cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un klientiem, kuri piedzīvo augstu stresa līmeni.
- 3.6. **Kompetence.** Kompetence nozīmē zināšanas, prasmes, attieksmes un vērtības, kas nepieciešamas, lai efektīvi veiktu sociālā darba uzdevumus. Nepieciešamās īpašās prasmes un zināšanas ir atkarīgas no konkrētajiem uzdevumiem, kas jāveic. Sociālais darbinieks nodrošina klientu iesaistīšanu sociālā darba procesā; sadarbībā ar klientu veic pamata psihosociālu izvērtējumu, vada klientus plānotajā pārmaiņu procesā un novērtē viņu progresu. Ja sociālais darbinieks nav kompetents, lai risinātu kādu konkrētu situāciju, tad viņa pienākums ir savienot klientu ar citu darbinieku, kuram ir nepieciešamās prasmes un zināšanas (piemēram, vadītājs, vairāk pieredzējis darbinieks vai darbinieks ar specializētu izglītību). Kompetence kā vērtība norāda uz prasību sociālajam darbiniekam praktizēt efektīvi. Kompetences pilnveidošana ir nepārtraukts process. Sociālie darbinieki iegūst un attīsta profesionālo kompetenci, mācoties efektīvāk veikt noteiktas funkcijas, esot atvērtiem jaunu pētījumu atziņām, pilnveidojot prasmes darbam ar dažādām mērķgrupām un tamlīdzīgi. Kompetences uzturēšana notiek pastāvīgi.

4. Sociālā darba ētikas principi

- 4.1. **Cilvēcei raksturīgās cieņas atzišana.** Katrs cilvēks ir vērtīgs un tāpēc arī rūpju cienīgs. Sociālie darbinieki atzīst cieņu pret visiem cilvēkiem un pauž to savā attieksmē, vārdos un darbībā. Sociālie darbinieki ciena un veicina cilvēku tiesības pašiem izvēlēties un pieņemt lēmumus, ja tas neapdraud citu tiesības un likumīgās intereses. Katram cilvēkam ir tiesības uz pašrealizāciju tādā mērā, kādā tas netraucē citu personu tiesību realizāciju, kā arī pienākums veicināt sabiedrības labklājību. Saskarsmē ar iedzīvotājiem un amatpersonām sociālais darbinieks izturas ar cieņu, apzinoties viņu tiesības un pienākumus, respektējot citu uzskatus un intereses, ciktāl šie uzskati un intereses nav vērsti pret Latvijas valsti, personu tiesībām un brīvībām.
- 4.2. **Cilvēktiesību veicināšana.** Sociālie darbinieki savā praksē veicina starptautisko cilvēktiesību normu un Latvijas Republikas Satversmē noteikto cilvēktiesību normu ievērošanu.

4.3. Sociālā taisnīguma veicināšana. Sociālo darbinieku pienākums ir sociālā taisnīguma nodrošināšana sabiedrībā un cilvēkiem, ar kuriem viņi strādā.

4.3.1. Sniegt visu iespējamo palīdzību katram, kas vēršas pēc palīdzības vai atbalsta, nediskriminējot pēc dzimuma, vecuma, invaliditātes, tautības, sociālās piederības, rases, reliģijas, valodas, politiskajiem uzskatiem, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem.

4.3.2. Sociālie darbinieki veicina piekļuvi resursiem un rūpējas par labklājības taisnīgu sadali.

4.3.3. Sociālie darbinieki strādā, lai stiprinātu iekļaujošas kopienas, kas respektē sabiedrības etnisko un kultūras daudzveidību, ņemot vērā individuālās, ģimeņu, grupu un kopienu atšķirības.

4.3.4. Sociālie darbinieki vērš savu darba devēju, politikas veidotāju, politiķu un sabiedrības uzmanību uz situācijām, kurās esošās procedūras un resursi nav adekvāti, vai kurās politika un prakse ir apspiedoša, negodīga vai kaitīga. Šādas rīcības gadījumā sociālos darbiniekus sodīt nedrīkst.

4.3.5. Sociālie darbinieki aktīvi strādā kopienās un kopā ar saviem kolēģiem gan profesijā, gan ārpus tās, lai veidotu solidaritātes tīklus, lai strādātu pie pārmaiņām, iekļaujošas un atbildīgas sabiedrības attīstības.

4.4. Pašnoteikšanās tiesības. Sociālie darbinieki ciena un veicina cilvēku tiesības pašiem izdarīt izvēli un pieņemt lēmumus, ja tas neapdraud citu tiesības un likumīgās intereses. Sadarbībā ar klientu veicina klienta pašnoteikšanos un atbildības uzņemšanos par rīcības virzieniem un savas situācijas uzlabošanos. Sociālie darbinieki strādā, lai paaugstinātu cilvēku pašcieņu un spējas, veicinot viņu pilnīgu iesaistīšanos un līdzdalību visos lēmumu un darbību aspektos, kas ietekmē viņu dzīvi.

4.5. Konfidencialitātes un privātuma cienīšana. Ievērot privātās dzīves, konfidencialitātes, kā arī informācijas atbildīgas izmantošanas principus; aktīvi iesaistīties šo principu pilnveidošanā un ieviešanā sociālā darba praksē. Dilemmu gadījumā rīkoties proaktīvi un vērsties ētikas komisijā, diskutēt ar kolēģiem, apspriesties ar supervizoru u.tml.

4.6. Holistiska attieksme pret cilvēkiem. Sociālie darbinieki atpazīst cilvēku dzīves bioloģiskās, psiholoģiskās, sociālās un garīgās dimensijas, izprot tās un izturas pret

cilvēkiem kā veselumu – saistītu šo dimensiju sistēmu. Viņi izmanto savas zināšanas un prasmes, lai palīdzētu indivīdiem, cilvēku grupām, sabiedrībai attīstīties, risināt savstarpējos konfliktus un mazināt šo konfliktu negatīvās sekas. Šāda pieeja tiek izmantota, lai īstenotu holistisku izvērtēšanu un intervenci, nodrošinot cilvēku, organizāciju un kopienu, ar kurām sadarbojas sociālie darbinieki, pilnvērtīgu līdzdalību.

4.7. Ētiska tehnoloģiju un sociālo mediju lietošana. Sociālie darbinieki atzīst, ka digitālo tehnoloģiju un sociālo mediju izmantošana var radīt apdraudējumu daudzu ētikas standartu ievērošanai, tostarp privātumam un konfidencialitātei, un viņiem ir jāiegūst nepieciešamās zināšanas un prasmes, lai aizsargātu sevi, kolēģus un klientus pret neētisku praksi, izmantojot tehnoloģijas. Šī Ētikas kodeksa principi attiecas uz visiem sociālā darba prakses, izglītības un pētniecības apstākļiem neatkarīgi no tā, vai tie ietver tiešu kontaktu ar klientu vai ir īstenoti, izmantojot digitālās tehnoloģijas un sociālos medijus.

4.8. Profesionālā integritāte.

4.8.1. Sociālajiem darbiniekiem ir jāiegūst nepieciešamā kvalifikācija, jāpilnveido un jāuztur sava darba veikšanai nepieciešamās prasmes un kompetences.

4.8.2. Sociālie darbinieki nedrīkst ļaunprātīgi izmantot profesijai doto pilnvarojumu, savas varas pozīcijas un uzticības attiecības ar cilvēkiem, ar kuriem viņi sadarbojas. Viņi atzīst robežas starp personīgo un profesionālo dzīvi un neizmanto savu amatu, lai gūtu personisku materiālu labumu.

4.8.3. Sociālie darbinieki atzīst, ka ir atbildīgi par savu rīcību to cilvēku priekšā, ar kuriem viņi strādā – kolēģiem, darba devējiem, profesionālajām asociācijām un citām personu grupām vai organizācijām ārējos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ja šī dažāda līmeņa atbildība konfliktē savā starpā, tad par to ir jādiskutē, lai samazinātu kaitējumu visām iesaistītajām personām, ņemot vērā, ka klienta intereses ir prioritāras. Sociālie darbinieki apņemas realizēt sociālā darba mērķus un uzdevumus saskaņā ar pierādījumos balstītu praksi, prakses pieredzi un ētiskiem, juridiskiem un kultūras apsvērumiem. Sociālajiem darbiniekiem ir jābūt gataviem pamatot savu rīcību un lēmumus.

4.8.4. Šajā kodeksā ietvertie ētikas principi attiecas uz visiem sociālā darba prakses, izglītības un pētniecības apstākļiem neatkarīgi no tā, vai tie ietver tiešu

personisku kontaktu vai digitālo tehnoloģiju un sociālo mediju izmantošanu. Sociālajiem darbiniekiem ir jāatpazīst sociālo mediju un digitālo tehnoloģiju radītie riski privātumam, interešu konfliktam, tāpēc ir jāveic darbības, lai šos riskus apzinātos, mazinātu vai novērstu.

4.9. Sociālie darbinieki atbalsta mieru un neatbalsta vardarbību. Sociālais darbs nav savienojams ar tiešu vai netiešu tādu personu, grupu, politisko spēku vai varas struktūru atbalstu, kuras pārkāpj cilvēktiesības, veicina sociālo netaisnīgumu, apspiež citus cilvēkus, izmantojot terorismu, spīdzināšanu vai līdzīgus brutālus paņēmienus.

5. Sociālo darbinieku ētikas standarti

5.1. Vispārējie ētiskas uzvedības standarti

- 5.1.1. Censties saprast katru klientu un klienta sistēmu, kā arī tos faktorus, kas ietekmē viņa rīcību un nosaka nepieciešamos resursus, izmantojot sociālā darba teorijas un metodes, zināšanas un prasmes.
- 5.1.2. Aizstāvēt un attīstīt profesionālās vērtības, principus, zināšanas, sociālā darba procesu un atturēties no jebkuras rīcības, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt profesijas prestižu.
- 5.1.3. Saskatīt un atzīt profesionālos un personīgos ierobežojumus.
- 5.1.4. Ieguldīt profesionālo pieredzi, piedaloties stratēģiju un programmu izstrādē, kas uzlabotu sociālo labklājību.
- 5.1.5. Noteikt, izprast un skaidrot sociālās vajadzības, sociālās problēmas un to rašanās cēloņus.
- 5.1.6. Skaidrot sociālā darba profesijas vērtības, principus, mērķus, uzdevumus.
- 5.1.7. Regulāri papildināt savas zināšanas, pilnveidojot profesionālo kompetenci, kā arī spēt analizēt savu praksi.
- 5.1.8. Apmeklēt supervīzijas un reflektēt par savu praksi, veicinot sava darba efektivitāti.

5.2. Sociālā darba standarti darbā ar klientiem

- 5.2.1. Sociālais darbinieks savā darbā primāri fokusējas uz klienta interesēm un vajadzībām – klienta vajadzības ir prioritāras.

- 5.2.2. Sociālajam darbiniekam ir jānodrošina klienta tiesības uz sadarbības attiecībām, kas balstītas uz uzticēšanos, privātās dzīves un klienta pašnoteikšanās tiesību respektēšanu, konfidencialitāti, kā arī atbildīgu informācijas sniegšanu un izmantošanu.
- 5.2.3. Sociālā darbinieka atbildība ir sniegt klientam nepieciešamo informāciju viņam saprotamā veidā.
- 5.2.4. Sociālais darbs ir saistīts ar informācijas vai datu vākšanu, informācijas apmaiņu ar citiem speciālistiem un institūcijām, kā arī informācijas nodošanu citu rīcībā. Klients ir jāinformē par nepieciešamību iegūt informāciju vai datus un to tālāku izmantošanu. Nekāda informācija, kas skar klienta situāciju, nedrīkst tikt izpausta, klientu par to iepriekš neinformējot un nesaņemot no viņa piekrišanu, izņemot gadījumus, kad klients nav lemtspējīgs vai klients var apdraudēt pats sevi vai citus.
- 5.2.5. Sociālais darbinieks ievēro konfidencialitāti arī situācijās, ja klients prasa nodot viņa personīgo informāciju trešajai pusei. Sociālajā darbā ar ģimenēm, kurās sadarbība notiek ar vairākiem ģimenes locekļiem, ir jāvienojas par konfidencialitātes nosacījumiem ģimenes locekļu starpā, tajā skaitā bērniem.
- 5.2.6. Sociālajam darbiniekam ir pienākums veikt sava darba ar klientu dokumentēšanu atbilstoši institūcijā vai normatīvajos aktos, vai prakses modelim noteiktajā kārtībā. Klientam ir pieejami tie klienta lietas materiāli, kas attiecas uz viņu, ievērojot konfidencialitātes nosacījumus attiecībās ar citiem ģimenes locekļiem.
- 5.2.7. Atzīt un cienīt klienta pašnoteikšanās tiesības, individuālos mērķus, atbildību un unikalitāti, ievērot individualizācijas principu, kā arī veicināt atbildības uzņemšanos par savu rīcību un lēmumiem. Profesionāls pakalpojums palīdz klientiem uzņemties atbildību par personīgo rīcību. Ja pakalpojumus nevar sniegt, ievērojot šos nosacījumus, tad klientus par to ir jāinformē tā, lai tiktu saglabāta viņu rīcības brīvība.
- 5.2.8. Atbalstīt klienta pašrealizācijas iespējas, vienlaicīgi ievērojot citu tiesības uz pašrealizāciju. Palīdzēt klientam izprast, novērtēt un izmantot sadarbības attiecības ar sociālo darbinieku klienta vajadzību apmierināšanai un interešu sekmēšanai.

- 5.2.9. Neiesaistīties ar klientu romantiskās, seksuālās attiecībās abu sadarbības laikā, kā arī izvairīties no dubultām vai triādiskām lomām attiecībās ar klientu. Laicīgi censties mazināt šos riskus, pārrunājot tos ar klientu, vadību un/vai supervīzijās.
- 5.2.10. Sociālajam darbiniekam ir tiesības ētisku apsvērumu dēļ atteikties no sadarbības ar klientu, sniedzot šādas atteikšanās pamatojumu klientam un darba devējam (ja attiecas), pēc iespējas nodrošinot, ka klientam ir iespējas sadarboties ar citu sociālo darbinieku.
- 5.2.11. Sociālajam darbiniekam ir pienākums izpildīt savu profesionālo lomu un darba uzdevumus arī gadījumā, ja klients nepilda savus pienākumus, informējot klientu par šādas rīcības sekām.

5.3. Sociālā darba standarti attiecībā uz starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību.

- 5.3.1. Cienīt kolēģu un citu nozaru speciālistu profesionālo kompetenci.
- 5.3.2. Sadarboties ar organizācijām, kuru stratēģija, procedūras un darbība ir vērsta uz pakalpojumu sniegšanu un tādas profesionālas prakses veicināšanu, kas atbilst ētiskas prakses principiem.
- 5.3.3. Lai uzlabotu sociālā darba ar klientiem efektivitāti, ierosināt vēlamās izmaiņas institūcijas politikā, procedūrās un praksē, izmantojot spēkā esošo kārtību. Ja netiek panāktas nepieciešamās izmaiņas pēc tam, kad visas iespējas ir izmantotas, iesniegt atbilstošas prasības augstākajām instancēm.
- 5.3.4. Sniegt priekšlikumus par iesaistīto pušu profesionālo atbildību, darba efektivitāti un rezultātiem. Veikt starpinstitucionālās un starpprofesionālās sadarbības novērtējumu.
- 5.3.5. Kad citu institūciju vai profesionāļu politika, procedūras un prakse atrodas tiešā pretrunā ar sociālā darba ētiskajiem principiem, izmantot visus ētiski pieņemamos līdzekļus, lai pārtrauktu neētisku rīcību.

5.4. Sociālā darba standarti sadarbībai ar kolēģiem

- 5.4.1. Cienīt kolēģu profesionālo kompetenci. Dalīties savās zināšanās un pieredzē ar kolēģiem.
- 5.4.2. Atzīt kolēģu un citu speciālistu viedokļu un profesionālās darbības atšķirības,

kritiku izteikt konstruktīvi.

- 5.4.3. Informēt kolēģus, citu nozaru speciālistus un brīvprātīgos par iespējām apgūt vai papildināt zināšanas un pieredzi, lai veicinātu kopīgu profesionālo izaugsmi.
- 5.4.4. Pievērst atbildīgo institūciju uzmanību jebkuriem profesionālās ētikas standartu pārkāpumiem.
- 5.4.5. Aizstāvēt kolēģus pret netaisnīgu rīcību vai cita veida cilvēka cieņu degradējošu un aizskarošu rīcību.
- 5.4.6. Veikt darbības, lai atturētu, atklātu un labotu kolēģa neētisku rīcību. Ja tiek konstatēta kolēģa neētiska rīcība, meklēt risinājumu, pārrunājot šo situāciju ar kolēģi un izmantojot savā institūcijā noteikto ētisko jautājumu risināšanas procedūru.
- 5.4.7. Neapšaubīt citu kolēģu lēmumus. Ja ir pamatotas aizdomas par citu kolēģu lēmuma neatbilstību vai nepamatotību, sniegt argumentētu viedokli savam tiešajam vadītājam, aicinot veikt administratīvas darbības lēmuma atbilstības pārbaudei. Sociālajam darbiniekam nav tiesību iejaukties sava kolēģa darbā.
- 5.4.8. Uzturēt cieņpilnas kolēģu savstarpējās attiecības, atturoties no neiecietīgas attieksmes. Ja institūcijā pastāv šādas attiecības, sociālajam darbiniekam ir tiesības paust šo informāciju vadītājam un pieprasīt rīcību neiecietīgas rīcības pārtraukšanai vai neētiskas iekšējās kultūras novēršanai.

5.5. Standarti attiecībā uz institūciju un attiecībās ar vadību

- 5.5.1. Atbildīgi pildīt sociālā darba prakses vietas noteiktās funkcijas un īstenot tās mērķus.
- 5.5.2. Sociālajiem darbiniekiem ir tiesības pieprasīt institūcijas vadībai izveidot procedūru ētisko konfliktsituāciju risināšanai institūcijā.
- 5.5.3. Atpazīt situācijas, kad pretrunā nonāk sociālā darbinieka atbildība pret darba devēju un atbildība pret klientu, kā rezultātā pastāv iespēja Ētikas kodeksā noteikto prasību pārkāpumam. Šādās situācijās rosināt izskatīt konkrēto situāciju institūcijas ētikas komisijā, bet, ja tāda nav izveidota, Latvijas Sociālo darbinieku biedrības (turpmāk – Biedrība) Ētikas komisijā.
- 5.5.4. Vērst atbildīgo iestāžu uzmanību, ja institūcijā vai vadības darbībās ir

konstatējama neētiska rīcība. Par šādu rīcību sociālo darbinieku nedrīkst sodīt.

- 5.5.5. Sociālajiem darbiniekiem ir tiesības pieprasīt vadībai noteikt kārtību, kādā tiek pārraudzīta sociālā darbinieka darba kvalitāte un efektivitāte un nodrošinātas minimālās darba prasības, kā arī pieprasīt, lai pārraudzības kārtība būtu saskaņota ar darbinieka slodzi, pieejamiem resursiem un atbilstošiem darba apstākļiem.

5.6. Standarti attiecībā uz sociālā darbinieka rīcību ar digitālajām tehnoloģijām un sociālajiem medijiem

- 5.6.1. Neizvietot sociālajos tīklos un citos interneta resursos informāciju par klientu vai jebkuru citu informāciju, kas var radīt jebkādu kaitējumu klientam.
- 5.6.2. Neizvietot sociālajos tīklos un citos interneta resursos tādu personisku informāciju, kas var radīt profesionālo robežu pārkāpumu, duālas attiecības vai jebkādā veidā kaitēt klientiem.
- 5.6.3. Neveikt sociālajos tīklos un citos interneta resursos tādas darbības, kas var negatīvi ietekmēt sociālā darbinieka spēju efektīvi strādāt ar noteiktām klientu grupām vai atsevišķu klientu.
- 5.6.4. Neiesaistīties sociālajos tīklos ar profesionālo darbību nesaistītos kontaktos ar klientiem.

5.7. Standarti attiecībā pret profesiju

- 5.7.1. Saglabāt profesionālās vērtības, ētiskos principus, zināšanas un sociālā darba metodoloģiju, kā arī sniegt savu ieguldījumu to izskaidrošanā un pilnveidošanā.
- 5.7.2. Aizstāvēt profesiju no netaisnīgas kritikas, palielinot ticību profesionālās darbības nepieciešamībai.
- 5.7.3. Paust konstruktīvu kritiku par profesiju, tās teorijām, metodēm un praksi ētiski pieņemamā veidā.
- 5.7.4. Veicināt jaunu teorētisko atziņu, pieeju, metožu un metodiku izmantošanu, lai efektīvāk risinātu sociālās problēmas.
- 5.7.5. Pildot savus pienākumus, sociālais darbinieks ievēro ģērbšanās kultūru un izvēlas lietišķi ikdienišķu apģērba stilu, ja vien prakses vieta vai darba forma neparedz citādi.

- 5.7.6. Sociālajam darbiniekam ir pienākums savus lēmumus un profesionālo viedokli balstīt uz pierādījumiem, izvairoties no patvaļīgiem spriedumiem un nepamatotiem pieņēmumiem.
- 5.7.7. Sociālais darbinieks atturas publiski nievājoši izteikties par sociālā darba profesiju. Jebkurā situācijā saglabā profesionālo integritāti.
- 5.7.8. Sociālais darbinieks atturas no tādas saziņas, kas negatīvi skar profesijas prestižu, piemēram, pazemojoši un cieņu aizskaroši izteikumi, fotogrāfijas, video, raksti, intervijas u.tml.
- 5.7.9. Sociālajam darbiniekam ir pienākums profesionāli pilnveidoties.
- 5.7.10. Ja sociālā darbinieka profesionalitāte tiek nepamatoti apšaubīta publiski, tad viņam ir tiesības vērsties Biedrībā un saņemt konsultatīvu atbalstu.

5.8. Ētikas jautājumu risināšana

- 5.8.1. Biedrībai ir pienākums darboties tā, lai ētiskas dabas jautājumus un problēmas varētu izskatīt un censties atrisināt tās institūcijas, kas nodarbina sociālos darbiniekus, iekšienē.
- 5.8.2. Šādam procesam jānodrošina iespēja sociālajiem darbiniekiem individuāli apspriest, analizēt un ņemt vērā ētiskas dabas jautājumus un problēmas sadarbībā ar kolēģiem, citiem ekspertiem vai pusēm, kuras ietekmē apspriežamais jautājums.
- 5.8.3. Biedrība rūpējas, lai attiecībā uz ētikas jautājumiem tiktu veicinātas diskusijas, izglītības un pētniecības darbs. Biedrība diskusijās par Ētikas kodeksa regulējumu un izmaiņām Ētikas kodeksā kā platformu izmanto arī LR Labklājības ministrijas Sociālā darba speciālistu sadarbības padomi – tādējādi nodrošinot diskusiju sociālā darba mikro līmeņa praktiķu, vadītāju, sociālās politikas veidotāju un sociālā darba izglītotāju starpā.
- 5.8.4. Biedrība veicina savstarpēju sociālo darbinieku konsultēšanos – sniedz iespēju sociālajiem darbiniekiem saņemt citu sociālo darbinieku ieteikumus.
- 5.8.5. Biedrība palīdz sociālajiem darbiniekiem analizēt un izprast ētiskas dabas jautājumus un problēmas.
- 5.8.6. Biedrība izveido Ētikas komisiju un izstrādā Sociālo darbinieku ētikas

komisijas nolikumu. Ētikas komisijā jebkurš sociālais darbinieks var vērsties pēc ieteikumiem par ētikas normu ievērošanu.

5.8.7. Latvijas sociālo darbinieku Ētikas kodekss ir dokuments, kas ir atvērts papildinājumiem, izmaiņām un jauninājumiem. Biedrība iniciē grozījumus Ētikas kodeksā.